

DATO: 6. JUNI 2001

EKSAMEN I: TE 195 Reservoarteknikk 1

VARIGHET: kl. 09.00–14.00

TILLATTE HJELPEMIDLER: Kalkulator

OPPGAVESETTET BESTÅR AV: 3 sider

MERKNADER: Alle delspørsmål gis lik vekt.

Oppgave 1

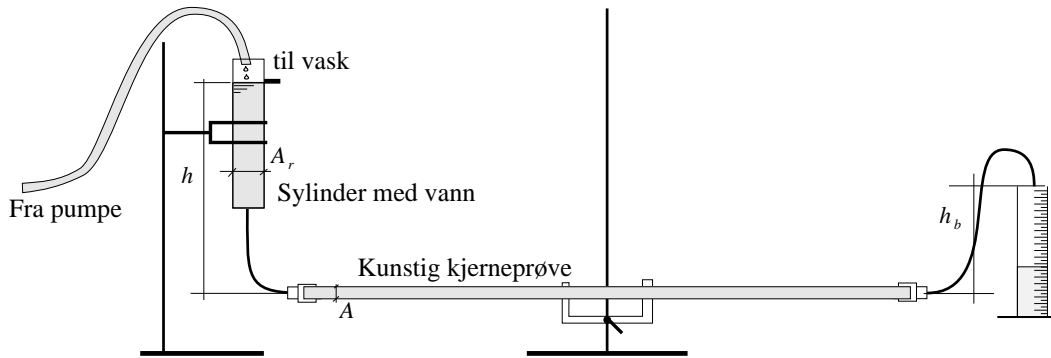
- a) Forklar kort hva som menes med overflatespenning, kontaktvinkel og kapillartrykk.
- b) Et plexiglassrør fylles med sand, mettes med vann og settes vertikalt ned i en bøtte. Øvre ende av røret er åpent til luft. Vann renner ut av sanden og ned i bøtten inntil likevekt oppstår. Hvor er det frie vannivået inne i sanden?
- c) Hvorfor er det viktig å kunne bestemme det frie vannivået i et reservoar?

Oppgave 2

- a) Definer porøsitet og enheten 1 darcy.
- b) Figur 1 er hentet fra en av laboratorieøvingene. Nivået h av vann i sylindere starter på h_0 ved tid $t = 0$ og registreres som funksjon av tiden etter hvert som vannet strømmer gjennom den kunstige kjerneprøven. Vis at sammenhengen mellom h og t er gitt ved

$$\ln \frac{h_0 - h_b}{h - h_b} = \frac{k A \rho g t}{\mu A_r \Delta l} \frac{1}{1.01325 \cdot 10^6}, \dots \dots \dots (1)$$

hvor Δl er lengden av kjerneprøven. Utrykket er i Darcy enheter med tettheten ρ i g/cm^3 . Det oppgis at 1 atmosfære er lik 101325 Pascal. Hvordan kan dette brukes til å bestemme permeabiliteten?

Figur 1: Laboratorieoppsett for å måle permeabilitet

Oppgave 3

Gitt et umettet oljereservoar med lett olje. Når reservoartrykket synker under kokepunktstrykket p_b utvikles det fri gass. Gassen inneholder oppløst kondensat (olje) som felles ut når gassen tas til overflaten. La ΔV_{gr} være det reservoarvolum fri gass som følger med dersom et lite reservoarvolum ΔV_{or} med olje produseres ved reservoartrykk $p < p_b$. Indeks r betegner reservoarforhold og indeks s betegner overflateforhold (surface).

Tabell 1: Overflatevolum fra reservoarvolum ΔV_{gr} og ΔV_{or} .

VOLUM OLJE OG GASS	
Reservoar	Overflate
ΔV_{gr}	$\rightarrow \Delta V_{ggs} + \Delta V_{gos}$
ΔV_{or}	$\rightarrow \Delta V_{ogs} + \Delta V_{oos}$

a) Bruk Tabell 1 til å definere volumfaktorene B_o , B_g , R_s , r_s og det produserende gass-olje forholdet R . [Anta at det brukes samme volumenheter, f.eks. m^3 for både gass og olje.]

b) Vis at dersom r_s kan neglisjeres så gjelder følgende uttrykk for R ,

$$R = \frac{k_g \mu_o B_o}{k_o \mu_g B_g} + R_s. \quad \dots \dots \dots (2)$$

c) Vis at om r_s ikke kan neglisjeres så blir uttrykket

$$R = \frac{\alpha + R_s}{1 + \alpha r_s}, \quad \text{med } \alpha = \frac{k_g \mu_o B_o}{k_o \mu_g B_g}. \quad \dots \dots \dots (3)$$

d) Forklar hvilken verdi R i ligning (3) har ved trykk over kokepunktstrykket og ved et trykk langt under kokepunktstrykket.

Oppgave 4

Linjekildeløsningen (“line source solution”) i praktiske trykktestenheter er gitt ved

$$p_{wf} = p_i - \frac{162.6 Q \mu B}{kh} \left[\log \left(\frac{kt}{\phi \mu cr_w^2} \right) - 3.23 \right] \dots \dots \dots (4)$$

Praktiske enheter

---

p : psi	h : ft	Q : stb/d	t : timer	q : rb/d	c : psi ⁻¹	B : rb/stb	r : ft	k : md	μ : cp
-----------	----------	-------------	-------------	------------	-------------------------	--------------	----------	----------	------------

---

a) Forklar kort hvilke betingelser som må være oppfylt forat linjekildeløsningen (4) skal være gyldig.

b) Bruk linjekildeløsningen (4) til å utlede følgende uttrykk til tolkning av en trykkoppbyggingstest,

$$p_{ws}(\Delta t) = p_i - 162.6 \frac{Q \mu B}{kh} \log \frac{t_p + \Delta t}{\Delta t} \dots \dots \dots (5)$$

c) En oljebrønn har produsert 1484 stb med konstant rate på 124 stb/d. Brønnen stenges av og følgende trykk observeres som funksjon av innstengingstiden,

Δt , timer	24	28	32	36	40	44	48
p_{ws} , psia	3398	3408	3415	3423	3431	3438	3442

Andre data: $\mu_o = 3.2$ cp, $B_o = 1.21$ rb/stb, $h = 8.4$ ft, $c_i = 12 \cdot 10^{-6}$ psi⁻¹, $\phi = 0.20$.

- c1) Estimer initielt trykk.
- c2) Estimer permeabiliteten til formasjonen.